

Konguta Kool

LÕIKELILLEDE SÄILITAMISEKS KASUTATAVAD NIPID

Uurimistöo

Autorid:

Sten-Martin Aart

Lisette Holter

Karolin Ilp

Kerli Kalpus

Mariliis Paal

1. klass

Juhendaja: Astrid Külaots

Konguta 2015

Sissejuhatus

Meie töö teemaks on lõikelilledede säilitamiseks kasutatavad nipid. Toome sageli kodudes lilli vaasi. Mõned lilled säilivad kauem, teised näruvad rutem. Oleme kuulnud, et suured inimesed kasutavad erinevaid nippe, kuidas lilled seisaks vaasis kauem värskena. Meie ise teadsime, et mõnikord lõigatakse lille varrest osa ära ja et lilled pannakse jahedasse vette. Otsisime internetist erinevaid nippe, kuidas lilli kauem vaasis hoida ja asusime katsetama.

Sisukord

Sissejuhatus.....	2
1. Lõikelilled säilitamine.....	3
1.1 Tulbid.....	5
1.2 Roosid	5
1.3 Nelgid	5
1.4 Iirised.....	5
1.5 Hüatsindid.....	5
1.6 Ratsuritäht	6
1.7 Pojengid.....	6
1.8 Lilliad	6
1.9 Orhideed.....	6
2. Uurimus – katse roosidega.....	7
2.1 Mida tegime	7
2.2 Mis lilledega juhtus?.....	8
2.3 Katse tulemus	10
Kokkuvõte	11
Kasutatud kirjandus.....	12

1. Lõikelilledede säilitamine

Lilledede kinkimine või niisama koju toomine on alati olnud tore traditsioon. Mida aga teha, et see ilu, mida lilledede saamise või ostmise hetkel näha saab, ka kodus kauem kehtaks?

Nõuanded, mis kehtivad kõikide lõikelilledede säilitamiseks:

- Hoidu sellest, et paned ühte vaasi erinevaid lilli. Eriti kehtib see nartsisside, flokside, maikellukeste ja hüatsintide puhul, mida ei tohiks teiste lõikelilledega ühte vaasi panna.
- Ära pane lilli küttekehade lähedusse või otsese päikese kätte. Ka soojust tekitavatest seadmetest ja kodumasinatelt tasuks lilled eemale asetada (nt teler).
- Kui korjad lilli vaasi aiast või metsast, siis on selleks parim päikesepaisteline aeg.
- Kasutage alati puhtaid anumaid ja puhast vett. See vähendab bakterite kasvu. Vaase ja teisi anumaid on soovitatav pesta käsitsi kloori sisaldavate puhastusvahenditega.
- Kauem kui 20-30 minutit veeta olnud lilled tuleks enne vaasi panekut alt terava noaga viltuselt ära lõigata. Vesi tuleb ära valada lillesordile sobiva temperatuuriga: pehme varrega lilled, nt tulp, pannakse toasooja vette, poolpuitunud varrega lilled sooja vette ja puitunud varrega lilled umbes 40- kuni 60-kraadisesse vette.
- Vaasi ei ole vaja kallata ääreni vett täis, lilled omastavad seda varreetste kaudu.
- Peaaegu kõik lilled vajavad igapäevast veevahetust. Sealjuures tuleb iga kord nende vart tagasi lõigata.
- Lõikamisel ärge kasutage kääre, need suruvad lillevarre kokku.
- Vaasi asetamisel jälgige, et lille lehed ei ulatuks vette.
- Ärge jätke kunagi lilli autosse või teistesse paikadesse, kus on liiga kuum. Kui teie reis kestab kauem kui pool tundi, paluge pakkida lõikelilled lillepoes niiskesse pakendisse.
- Ärge jätke lilli tõmbetuule kätte. Näiteks transportimisel hoidke neil paber ümber.
- Hoolitsege ruumis piisava õhutamise eest. Lõikelilled eritavad etüleeni – taimehormooni, mis paneb lilled kiiremini närtsima. Närtsimist soodustavad sigaretsuits, heitgaasid, lähedal olevad küpsed puuviljad - eriti maasikad, tomatid ja banaanid.
- Vältige temperatuuri langemist alla nullkraadi. Mõningad lilleliigid võivad sellise temperatuuri juures sekunditega surra¹.

¹ <http://www.jaamalilled.ee/?p=9>

1.1 Tulbid

Tulpide vaasi asetamisel tuleks väike jupp terava noaga horisontaalselt tulbi varrelt ära lõigata. Vaasi pole mõttekas vett liialt palju panna, piisab orienteeruvalt viiest sentimeetrist. Tulp armastab külma vett, mistõttu tuleks tulp vaasis panna just külma vette. Vihmavesi sobib tulpile kõige paremini, kuid kui seda võtta pole, siis tuleb leppida kraaniveega. Tulpe võiks hoida kodus jahedas ja varjulises kohas, see garanteerib nende pikemaajalise säilimise. Vett tuleks vahetada üle päeva. Iga kord tuleks jälle väike jupp varrelt ära lõigata, kui lilled tagasi vaasi panna. Tulpe pole hea panna vaasi koos nartsissidega.

1.2 Roosid

Roosidele on parem kasutada keedetud vett või seista lastud vett. Vette ulatuvad okkad tuleb eemaldada. Lõike pikkus, mille kaudu roos toitub, tuleks teha võimalikult pikk. Vett vahetada kord päevas ja iga kord uuendada lillevarre lõiget.

1.3 Nelgid

Vastupidav lill ning võib vabalt kahe nädala vältel ilusana seista ilma mingisuguse spetsiaalse hoolitsuseta. Vesi vaasis peab olema toasoe. Võib lisada aspiriinitableti, mille toime pikendab nelgi dekoratiivset välimust tunduvalt.

1.4 Iirised

See taim on väga sõltuv veest ja niiskusest. Jälgige, et iiris võimalikult vähe aega oleks ilma veeta. Pannes iirised vaasi, hoolitsege selle eest, et nende vesi oleks pidevalt jahutatud. Selleks kasutage jääkuubikuid. Lilled tuleks asetada vähesesse vette ainult otsi pidi mädanemisvastase profülaktika mõttes.

1.5 Hüatsindid

Hüatsint on tavaliselt müügil mugulaga ning vaasi on teda ka otstarbekas panna koos mugulaga.

1.6 Ratsuritäht

Pannes lille vaasi, soovitatakse vars täita veega ning siis panna vatitups ette. Ratsuritäht võib vaasis seista nädala või rohkem, järk-järgult pungid avades.

1.7 Pojengid

Kui soovite, et kõva pung pojengil avaneks teie silme all, siis asetage lill kuuma vette.

1.8 Liiliad

Vähenõudlik lill, seisab vaasis nädala jooksul, kusjuures kõik kinni olnud pungad avanevad üksteise järel. Vanad õied õitsevad ära, uued tulevad asemele. Liilia ei nõua erihoolust, kuid on tundlik etüleeni suhtes.

1.9 Orhideed

Dekoratiivsus garanteeritud kahe nädala või isegi rohkema aja jooksul. Õielehtedele sattuvad veepiisad võivad tekitada plekke. Tundlik etüleeni suhtes. Eraldi õied mis, paigutatud tavalisse vette, seisavad kauem kui oks katseklassis, milles teda tavaliselt müüakse^{2,3}.

² <http://www.flower.ee/?ln=ee&page=7>

³ <http://www.vara.ee/artiklid/index.php?id=78>

2. Uurimus – katse roosidega

2.1 Mida tegime:

Võtsime kuus roosi ja panime need üheliitristesse purkidesse. Kõikidesse purkidesse lasime leige vee. Esimese vee ja roosiga ei teinud me midagi. Panime lihtsalt roosi vette.

Teise roosi panime mitte vette, vaid 0,5 liitri Sprite'i sisse.

Kolmanda roosi vette panime 3 tl pesuvalgendit „Lillia“, sest see pidi hävitama veest bakterid ja nii on lillel pidevalt puhas vesi.

Neljandasse purki panime lõikelilledede säilitusainet, mis on lillepoodides müügil väikestes ühe vaasi jaoks mõeldud pakendites.

Viiendas purgis oleval roosil lõikasime diagonaalselt ära varre alumise otsa.

Kuuendas purgis vahetasime iga päev vett.

2.2 Mis lilledega juhtus?

	1. lill	2. lill	3. lill	4. lill	5. lill	6. lill
	Lihtsalt vaasis	Sprite	Pesuvalgendi	Lillepoe säilitusaine	Lõigatud ots	Iga päev veevahetus
2. päev	Lehed näruvad, õis natuke longus	Õis üsna longus, lehed näruvad.	Õis pole longus, natuke kuivab. Lehed kuivavad.	Lehed natuke longus. Õis üsna ilus.	Lehed longus, õis longus.	Õis ja lehed ilusad.
3. päev	Õis natuke longus, osad lehed longus, osad kuivad. Vesi haiseb.	Õis hakkab murduma, lehed kuivad ja krõbedad.	Lehed kuivad ja krõbedad, õis kuivab.	Lehed kuivad. Õis natuke kuivab.	Lehed hakkavad kukkuma, õis vana ja närbunud.	Õis ja lehed ilusad.
5. päev	Õis täitsa kuivanud ja longus, lehed kuivanud, vesi haiseb.	Õis longus, aga pole kuiv. Lehed kuivad.	Lill kuivanud, aga näeb ilus välja.	Leht ära kukkunud. Õis natuke longus ja kuiv.	Õis kuiv, lehed kukuvad küljest.	Õis ja lehed ilusad.
8. päev	Terve lill kuiv ja krõbe.	Lehed kukuvad. Terve lill kuiv.	Lehed kukuvad. Terve lill kuiv.	Kõik lehed maha kukkunud. Õis kuiv.	Õis ja lehed kuivanud.	Hakkab närbuma, kuid on veel üsna ilus.

2. päev

4. päev

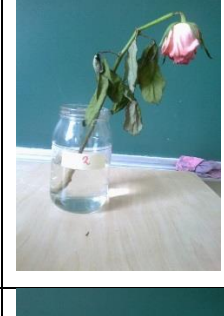
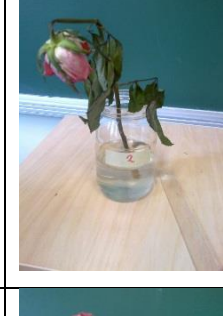
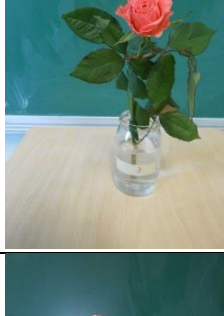
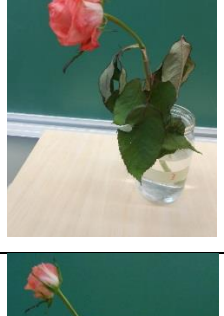
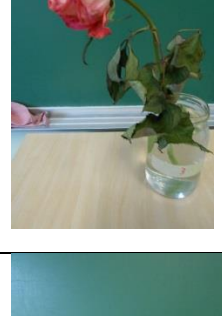

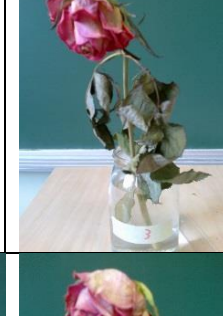

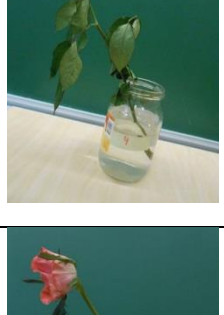

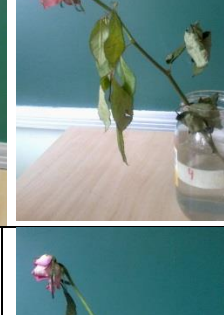
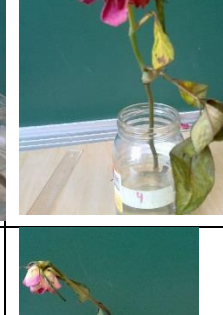
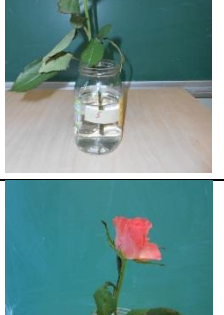

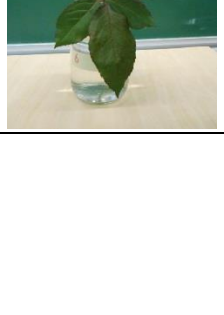

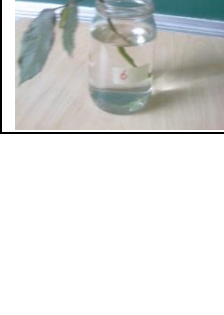

5. päev

8. päev

	1. päev	2. päev	4. päev	5. päev	8. päev
Lihsalt vaasi pandud					
Sprite					
Pesuvahendajaja					
Lillepoe säilitusaine					
Lõigatud varreots					
Iga päev veevahetus					

Panime iga päev lilled järjekorda, missugune on kõige ilusam, missugune on kole. Kõige ilusam sai kuus punkti, kõige koledam ühe punkti.

Teisel päeval sai kõige rohkem punkte ehk nägi kõige parem välja lill, mille vett otsustasime iga päev vahetada. Kõige vähem punkte sai lill, mille panime Sprite'i sisse.

Kolmandal päeval sai kõige rohkem punkte kuues lill (veevahetus) ja kõige vähem punkte teine lill (Sprite).

Viiendal päeval sai kõige rohkem punkte kuues lill (veevahetus) ja kõige vähem neljas (lillepoe säilitusaine) ja esimene lill (lihtsalt vaasi asetatud).

Kaheksandal päeval sai kõige rohkem punkte kuues lill (veevahetus), teised lilled said võrdselt ühe punkti.

2.3 Katse tulemus

Kõige kauem säilis lill, mille vett vahetasime iga päev. Teised lilled närbusid üsna kiiresti ja võrdselt. Natuke kauem oli ilus pesuvalgendis seisnud lill ja lõikelilled säilitusainega lill. Ka lill, millel ei kasutanud me mitte ühtegi vahendit, seisis umbes kolm päeva ilusana. Kõige kiiremini läks koledaks lill, mille panime Sprite'i sisse.

Kokkuvõte

Selle tööga õppisime, et lillede säilitamiseks on erinevaid võtteid, kuid need ei kehti kõikide lillede kohta. Näiteks nelgid seisavad Sprite'i sees mitmeid nädalaid, kuid roos ei tahtnud üldse Sprite'i. Saime teada, et lille lehed võiks ära lõigata, nii et vesi ei ulatuks lehtedeni, et vett ei peagi panema rohkem kui umbes viis sentimeetrit, et lilled pannakse leigesse, mitte külma vette.

Oleks huvitav teha seda katset ka teiste lilledega ja teiste roosidega, et saada teada, kas siis juhtub samamoodi.

Õppisime trükkima ja teksti kujundama ning tööle piltide lisamist. Õppisime pildistama fotoaparaadi ja telefoniga. Õppisime tegema koostööd.

Täname abi eest lillepoodi „Männilinna lilled“, kust saime soodsa hinnaga roosid ja lõikelillede säilitusaine.

Kasutatud kirjandus

<http://www.jaamalilled.ee/?p=9>

<http://www.flower.ee/?ln=ee&page=7>

<http://www.vara.ee/artiklid/index.php?id=78>